

כניסת השבת - ירושלים 4:01

עלון לפרשת השבוע

צאת השבת - ירושלים 5:15. ר"ת 5:53

פרשת חיי שרה (תשפ"ה)

מדוע אמר "ויהיו" שהוא לשון צער?

"ויהיו חיי שרה", (כג, א). שואל האור החיים הקדוש, צריך לדעת למה אמר "ויהיו", ולא אמר כסדר האמור בכל הצדיקים "ויחי אדם", "ויחי שם", או יאמר "אלה שני" כסדר האמור באברהם (להלן כה, ז)? ומתרץ האור החיים הק', אכן יתבאר על דרך אומרם (פרקי דר"א פל"א), שסיבת מיתתה של שרה היתה כשהודיעה עקידת יצחק, וכמעט שלא נשחט (והיינו שלא סיים לומר לה שלא נשחט), פרחת נשמתה. וכפי זה מיתת שרה היתה מצד שמועת יצחק, הוא שרמז באמרו "ויהיו" לשון צער, שרמז אל האמור (שמיתתה היתה מחמת צער, אבל חיה כפי שנקצב לה).

"הדעת זקנים" מבאר, כי תשעים שנה היתה בלא בנים, ומי שאין לו בנים חשוב כמת, וחשוב מתשעים שנה עד סוף ימיה שהיו ק"ז יעלו ל"ז כמנין "ויהיו".

הנסיון והכוח לעמוד בו

רבינו הגאון ר' חיים שמואלביץ זצוק"ל שואל, הרי שרה היתה יותר גדולה מאברהם בנבואה, ולעומת זאת שרה שרק שמעה על העקידה פרחת נשמתה? מתרץ ר' חיים, קודם יש תכונת ההסתגלות, כלומר אדם מתרגל למצבים קשים ולאט לאט הוא מתרגל למצבים יותר קשים. הקב"ה ניסה את אברהם בניסיון של העקידה באיטיות, כמו שנאמר "קח נא את בנך את יחידך אשר אהבת את יצחק" (כב, א), לכן היה לו את הכוח לעמוד בניסיון. לעומת זאת אצל שרה שהניסיון בא ללא כל הכנה לפני כן, לא יכלה להחזיק מעמד.

מה היה שכרו של אליעזר?

"ויאמר אברהם אל עבדו זקן ביתו המושל בכל אשר לו" (כד, ב). הדעת זקנים מבעלי התוס' כותב (לקמן על פסוק ל"ט), זקן ביתו של אברהם היה עבדו אליעזר. ועל אליעזר מובא שכאשר יצא אברהם מאור כשדים עמדו כל גדולי הדור ונתנו לו מתנות. ונמרוד עמד וכתב את עבדו אליעזר לאברהם ונתנו לו עבד לעולם. וכאשר גמל אליעזר חסד עם יצחק בנו והשיאו אשה - הוציאו לחירות, ונתן לו הקב"ה שכרו בעולם הזה והעמידו למלך, והוא עוג מלך הבשן (פרקי דר"א פרק ט"ו). וקשה, שהרי עוג מלך הבשן רשע היה והרגו משה, ואליעזר היה צדיק? ובמסכת סופרים (והוא בדרך ארץ זוטא סוף פרק א') חשיב ליה מתשעה שנכנסו לגן עדן בחיים (והם חנוך, אליהו, משיח, אליעזר, חירם מלך צור, עבד מלך הכושי, יעבץ בנו של ר"י הנשיא, בתיה, סרח, ו"א רבי יהושע בן לוי)?

ועל דבר זה נכנס כי כשהביא רבקה ולא מצא לה בתולים, היה חושדו שבא עליה, ואמר לו כן תחיה ותכנס לגן עדן כמו שאתה נקי ממנה. ונתקיימה אותה ברכה ונכנס חי לגן עדן. וצריך לומר ששני עוג מלך הבשן היו, אחד רשע שהרגו משה ואחד שהיה עבד אברהם והיה צדיק ומלך, וכשמלך נקרא שמו "עוג", כי כל מלכי הבשן נקראים "עוג", כמו שמצינו בכל מלכי מצרים שנקראים "פרעה".

ממה מתפעל השדכן וממה מתפעל החתן

הפרשה מאריכה בפרטי השידוך הראשון שבתורה, וכמו שכתב רש"י (כד, מב) "יפה שיחתן של עבדי אבות יותר מתורתן של בנים, שהרי פרשה של אליעזר כפולה בתורה", כי יש ללמוד מכאן הנהגות ומדות ודרך ארץ לכל חיי האדם בכלל ובענייני שידוכים בפרט.

"ויספר העבד ליצחק את כל הדברים אשר עשה" (כד, יו). פירש רש"י, גילה לו נסים שנעשו לו שקפצה לו הארץ, ושנדמנה לו רבקה בתפילתו. והנה יצחק אבינו אינו מתפעל מכל זה. אלא "ויביאה האוהלה שרה אמו" (שם, טו), כתב התרגום וכן ביונתן בן עוזיאל "וחזא והא תקנין עובדהא כעובדי שרה אמיה, ונסיב ית רבקה לאינתו", דייק מכאן רבינו הגאון ר' חיים שמואלביץ זצ"ל, שיצחק אבינו לא מתפעל מנסים ומופתים, הוא בודק את הכלה שלו במעשים הרגילים בחיי היום יום, בעובדות הפשוטות היום יומיות, וראה שזה כמו מעשיה של אמו, ואז הוא לוקח את רבקה לאשה. ראה ההבדל, סיים ר' חיים, בין ההתפעלות של העבד ממופתים לבין ההתפעלות של יצחק ממעשים היום יומיים. אפשר ויכול האדם להתעלות לעשות מעשים מיוחדים, חסדים חריגים חד פעמיים שכולם יתפעלו, אבל לחיות חיים יום יומיים ולעשות מעשים ועובדות כמו של אמו שרה, זו ההוכחה שהיא הממשיכה של שרה אמו להיות ראויה לו לאשה. והבן כי עמוק הוא.

מדוע מברכים את הכלה בברכתו של לבן?

"ויברכו את רבקה ויאמרו לו אחותנו את היי לאלפי רבבה וירש זרעך את שער שונאיו", (כד, ט). חשובי העיר פורסין סודר על ראש הכלה ומברכים אותה ואומרים לה "אחותנו את היי לאלפי רבבה" (קיצור שלחן ערוך סימן קמז סעיף ג). דין זה שמברכים את בנות ישראל בברכת לבן הוא דבר תמוה, וכי אין עוד ברכות של לברך את בנות ישראל בכניסתן לחופה, אלא בברכתו של לבן הרשע שהיה עובד עבודה זרה? ועוד קשה, ברכתו של לבן לא נתקיימה ורבקה נפקדה מכוח תפילתו של יצחק, כמו

שנאמר (בראשית רבה פסקה ס' אות יג), מפני מה לא נפקדה רבקה עד שהתפלל עליה יצחק, שלא יהיו הגויים אומרים תפלתנו עשתה פירות". ואם כן, מדוע אנו מברכים את הכלה בברכה שכלל לא נתקיימה?

וביאר בספר "דרש דוד", שברכה זו נבחרה מפני יחודיותה ומעלתה, שכן באותה שעה שעמדה רבקה לצאת לדרך, היה הדבר למורת רוחם של בני משפחתה שהרי הם בקשו "תשב הנערה אתנו ימים או עשור" (כד, נה). בנוסף לכך רבקה יצאה מביתם לקראת דרך חיים שונה לגמרי מדרכם, לקראת חיים רוחניים שהם לא רחשו להם כבוד והערכה. ואם כן בעת כזאת של חוסר שביעות רצון אין דרכם של בני אדם לברך, ואף על פי כן התגברו על עצמם וברכו את רבקה בדרכה החדשה.

ועוד, שבברכת "וירש זרעך את שער שנאיו" לכאורה יש בה קללה ללבן, שהרי בני לבן הם שונאי זרעה של רבקה. וכפי שאמרו חז"ל, לבן נתנבא ולא ידע מה נתנבא, שנאמר "וירש זרעך את שער שונאיו", נמצאו מקללין את עצמן ומברכין את רבקה אחותם".

נמצא שברכת לבן לרבקה אחותו, היתה ללא כל מחשבה של טובה או תועלת עצמית, ברכה שאין בה אלא תועלת וטובת המתברך. ברכה כזו היא הברכה המועילה ביותר, ומשום כך כוחה רב, ואף שאין אנו מתכוונים לברך "בברכת לבן", מכל מקום כדי לעורר את ליבנו לברך את הכלה בברכה שכולה לטובתה, נבחרה ברכה זו כברכה המיועדת לכלה לפני חופתה.

רואים אנו מכאן מה רב כוחה של ברכה אמיתית, ברכה שאין המברך רואה לפניו אלא את המתברך, טובתו וצרכיו, וכן אמרו חז"ל (סוטה לח): "אין נותנין כוס של ברכה לברך אלא לטוב עין, שנאמר (משלי כב, ט) 'טוב עין הוא יבורך' אל תקרי יבורך אלא יברך".

סגולה נפלאה לזיווג הגון במהרה

הרבנית בת שבע קניבסקי ע"ה סיפרה (מובא בספר "באר שבע"), באחד הימים בהיותה כבת 14, אביה רבנו מרן הרב אלישיב זצ"ל, נשאר להתפלל בבית כי לא חש בטוב, וראתה שלאחר שפסע "עושה שלום" טרם שחזר למקומו נתעכב זמן מה והאריך להתפלל. שאלה אותו "אבא, מה אתה אומר שם?" אמר לה שמובא מהסבא בעל ה"לשם שבו ואחלמה", סגולה לזיווג הגון במהרה לומר "שיר למעלות" קודם שחזר מאמירת "עושה שלום".

והוסיפה הרבנית שלאחר שנים סיפר לה חתנה הגה"צ רבי יצחק קולדצקי שליט"א, שהיו קבוצת בחורים מבוגרים

בישיבת חברון שעשו סגולה זו, וכולם נענו ומצאו זיווגם בתוך חדשיים. (א.ה. ונראה דהעוסק בסגולה זו כשהאדם לא חוזר מיד למקומו אלא מתעכב ומוסיף תפילה מעומק לבו הרי מיד נענה, כי אינו דומה העושה מאהבה למתפלל רק לצאת ידי חובה).

וכן מובא בספר "עשרה מאמרות" לרמ"ע מפאנו (מאמר חיקור הדין ח"ד פרק י"ז), אלא דשם כתב לומר לפני עקירת רגליו שכל האומר בכוונה בסוף כל תפילותיו מזמור "שיר למעלות" אשא עיניי מזמינים לו בת זוגו והוגנת אליו.

"מאין יבוא עזרי"

מעשה בבחור בן שלושים וכמה, שבא לפני מרן הגאון ר' חיים קניבסקי זצ"ל בבקשה לברך לשידוך. רבי חיים בירכו, והשיבו סתומות "השידוך שלך, היא עוד לא נולדה". הבחור נחרד וקיבל פחד נורא, כי הבין שיש לו עוד שנים רבות לחכות. חודשיים אחר כך התארס הבחור עם... גיורת!

לרפואת מרים רבקה בת יעל	לרפואת ר' יחיאל מיכל בן מרים גיטל
לרפואת מצדה בת רחל	לרפואת שבתאי בינוש בן מרים
לרפואת רחל בת עליה	לרפואת יהונתן אלכסנדר בן רוחמה מלכה
לרפואת עליזה בת מרים	לרפואת משה חי בן שמחה
לרפואת רחל בת זוהרה	לרפואת ראובן בן רעיה
לרפואת ברנדל שרה בת ריצל צביה	לרפואת חנה בת גאולה
לרפואת מרגלית חנה בן אסתר שרה	לרפואת רחל בת יונה

לעילוי נשמת הרב המפואר
ר' שמואל בן ר' שמעון הכסטר זצ"ל
אוד מוצל מאש מגיא ההריגה באושוויץ
נלב"ע בשם טוב ובשיבה טובה בשנת "אמונה" (102) לחייו
מוצאי שבת קודש בראשית ל' בתשרי תשפ"ד
מבאי הכותל המערבי במסירות נפש רבות בשנים
הרבה במעשי חסד לכלל ולפרט ראש וראשון לכל דבר שבקדושה
השאיר דורות ישרים ההולכים בדרך המסורה
ת.נ.צ.ב.ה.

לע"נ ידידנו הבלתי נשכח
הרב יצחק בצלאל בן ר' יוסף (חסידי) זצ"ל
ממשתתפי שיעור "דף היומי" בכותל המערבי
במסירות נפש ממש נלב"ע מתוך יסורים שקיבלם
באהבה ביום כ"ט בתשרי תשפ"ג
לא זכה להשאיר אחריו זרע של קיימא
נא ללמוד ולהתפלל לע"נ
ת.נ.צ.ב.ה.

לע"נ הרב פנחס בן הר"ר שמואל יצחק זצ"ל
לע"נ הרב חיים ליב בן הרב משה מאיר זצ"ל
לע"נ הרב דוד יו"ט בן הרב יחיאל מיכל זצ"ל
לע"נ הרב חיים הרצל בן חנה צירל זצ"ל
לע"נ הרב פנחס בן ר' שמואל יצחק זצ"ל
לע"נ ר' מאיר דוד ב"ר כלב פייבל ד"ל
לע"נ הרב עמרם בן שמחה זצ"ל
לע"נ אסתר טובה בת אליעזר בנימין ע"ה
לע"נ אסתר בת מסעודה ע"ה
לע"נ רחל שרה בת ר' אהרן ע"ה
לע"נ חנה בת עיישה ע"ה
לע"נ מרים בת כוכבה ע"ה

הנצחות הארות והערות
בטלפון 0527614526

אין לקרוא בשעת התפילה וקריאת התורה
דפוס השושנים 02-5327401